

Discussie Muskusratten.

Bram en Lowie van Liere

Om de discussie op te starten krijgt Jan Gronouwe de gelegenheid om te reageren op de lezing van Harm Niesen. Hij geeft aan dat de in de presentatie van Harm Niesen getoonde getallen onduidelijk zijn. Hij begrijpt niet waar ze vandaan komen. Zijn belangrijkste conclusie is dat Faunabeheer 'wat achter loopt.' Het DHV rapport toont aan dat waterkeringen van rivieren kwetsbaar kunnen zijn. Niesen geeft dus geen actuele weergave van de stand van zaken. De standpunten zijn duidelijk verschillend, maar over de getallen zou er eenheid moeten zijn.

Daarnaast bestrijdt Jan Gronouwe dat het huidige geplande onderzoek onvoldoende zou zijn. Er wordt veel onderzoek gedaan, ook naar het 'nietsdoen' ofwel het staken van de bestrijding. Bij de overdracht van bevoegdheden van het rijk naar de provincie is daarover nagedacht, maar er is duidelijk besloten door te gaan met de muskusrattenbestrijding. En als er nieuwe vragen komen zullen die worden opgepakt.

Harm Niesen geeft toe dat getallen in de haast in de presentatie zijn terecht gekomen. Hij had eerst alleen een mondeling verhaal in gedachten. Hij stelt dat dijken moeten zo gemaakt zouden moeten worden dat muskusratten er niet in kunnen graven. In Uithoorn (excursie gedeputeerde Noord Holland Poelman, Marianne Thieme *etc.*) was er een beschoeiing van 20 cm, daar graven muskusratten onderdoor. Die beschoeiing was dus onvoldoende. In Boskoop waren er klachten over verzakkingen. De boeren hebben daar zelf kippengaas aangebracht. Daarmee was het probleem opgelost.

Jan Gronouwe geeft aan dat 'betonnen' dijken en dijken met gaasconstructies ook problemen geven. Ze schaden die de vegetatie en ook andere dieren. Willen we dat? De gevolgen van alternatieve maatregelen zoals voorgesteld door Niesen zijn opgenomen in het onderzoek dat voor dit jaar geplant staat. De vraag die overblijft bij de alternatieve bestrijding is: wat betekent dat voor de aantallen? Gaan de muskusratten dan ergens anders naar toe? Ook dat zal worden onderzocht. Overige peilers van het onderzoek zijn kosten, veiligheid en ethiek. Het onderzoek zal in 2008 afgerond zijn. De 'dierethische' vraag hoeveel dieren te doden is duidelijk: minimaliseren.

Harm Niesen zegt dat de populatie niet vernietigd of uitgeroeid kan worden. Er is geen populatiedynamisch onderzoek. Er bestaat geen vergelijking tussen wel en niet bestreden gebieden. Dat experimentele onderzoek zou gestart moeten worden.

Jan Gronouwe geeft toe dat er geen experimenteel onderzoek gepland staat voor dit jaar. Of dit nodig is zal moeten blijken uit het theoretische populatiedynamische onderzoek dat wel al gepland is. De basis is een theoretische exercitie, een modelonderzoek. Daarna zou er een gebied uitgekozen moeten worden (veldexperiment). LCCM is daar zeker mee bezig en in geïnteresseerd.

Harm Niesen vindt dat dit onderzoek zou 20 jaar geleden al gestart had moeten worden.

Henk Hoogenboom vraagt of de ervaring uit Engeland, waar het is gelukt om de muskusrat uit te roeien, en in Alberta, waar de bruine rat is uitgeroeid, worden meegenomen?

Fred Barends bevestigt dit. Bij de bestrijding van de beverrat (uitroeien tussen 2003 en 2008) is Engeland een voorbeeld. In het binnenland kunnen we de beverrat uitroeien, maar er blijft aanvoer vanuit het buitenland en vanuit het binnenland door ontsnapte huisdieren.

Fred Barends geeft verder aan dat de feiten in de lezing van Niesen niet allemaal kloppen. Zo is de bewering dat er in Duitsland en België niet wordt bestreden onjuist. In Vlaanderen is de populatie ver terug gebracht, in Brabant is het niveau stabiel.

Harm Niesen vraagt zich af hoe het kan dat in Nederland en met name in Utrecht dan de bestrijding zo weinig resultaat heeft, hij vraagt zich af of de bestrijders in Utrecht dan dom en inefficiënt zijn. Volgens Gronouwe komt het door een andere manier van organisatie van de bestrijding in Utrecht. Wanneer er voldoende mensen ingezet worden is het mogelijk de populatie sterk te verminderen.

Janne Kuil vond ook dat populatiedynamica moet bekeken worden. Daar moet je mee beginnen. Daarnaast moet het gedrag van de dieren en de invloed van andere dieren bestudeerd worden.

Leo Wijlaars beaamt dat dit inderdaad veel eerder had moeten. Die wens was er al veel eerder, maar is nooit ingevuld. Wetenschappelijk onderzoek is erg duur. Het maatschappelijke draagvlak om daar geld aan uit te geven ontbrak tot nu toe. Zodra er geld voor uitgetrokken wordt kunnen en zullen we aan de slag gaan. Vandaar dat het onderzoek zich voorlopig beperkt tot theoretisch onderzoek. .

Er is enige discussie waarom dat niet is gebeurt. Waarschijnlijk was de bestrijding te goedkoop en ontbrak het draagvlak. Dit kwam misschien door de angst voor een dijkdoorbraak met grote financiële gevolgen, of erger. Bestrijders doen hun werk in een politiek kader, daar moet de oplossing ook vandaan komen.

De vergadering is het er unaniem over eens dat het populatiedynamisch onderzoek zo snel mogelijk gestart moet worden.

Ton Rotteveel vindt zichzelf een buitenstaander m.b.t de muskusrat. De Plantenziektenkundige Dienst roeit al jaren van alles uit. Daarbij is het belangrijkste om aan de grens te bestrijden. Het volledig elimineren van populaties lukt alleen bij kleine populaties in een beperkt gebied. Voor onderzoek is eigenlijk geen tijd als een invasie aanstaande is van een exoot. Er wordt dan meteen bestreden. Een exit strategie ontbreekt dan. Hij wil het nu verder over ethiek hebben.

Bram Van Liere zegt dat nut en noodzaak van groot belang zijn in een ethische discussie, ook veiligheid is een ethisch aspect. De begrippen die in de discussie gehanteerd worden zijn niet neutraal maar normatief geladen. De ethische discussie zit in het afwegen van de veiligheid, ofwel het risico daarop, de economische factoren, het welzijn van de dieren, waaronder de muskusratten en het doden van de dieren (inclusief bijvangst).

Jan Gronouwe zegt dat veiligheid ver voorop staat. Eerst moet de veiligheid gegarandeerd zijn, dan pas durft de politiek een experimenteel muskusrattenonderzoek instellen waarin de bestrijding achterwege blijft. Als veiligheid niet in het geding zou zijn zou er ook geen muskusrattenbestrijding zijn.

Fred Barends beschrijft de nadelen van experimenteel populatiedynamisch onderzoek. Het duurt erg lang en het is erg duur. Bestrijders hebben het al eerder voorgesteld, maar in het verleden is er nooit draagvlak voor geweest. Nu is er door maatschappelijke verandering meer druk om het uit te voeren.

Leo Wijlaars zegt dat de bestrijding aan de grens, in feite van 1942 tot 1980, lukte. Toen kwam er een snelle invasie. De overgang van verantwoordelijkheid van het rijk naar de provincie was niet zo zinvol, want dat loste het probleem niet op. Er ontstond een te grote differentiatie. 1980 zou het moment geweest moeten zijn om een langdurig populatiedynamisch onderzoek te starten.

Ton Rotteveel Meent dat lange termijn onderzoek is heel moeilijk ligt. Er is geen geld en geen draagvlak. De politiek heeft voornamelijk interesse in op korte termijn.

Lysbeth van Brederode vraagt of het in het algemeen de regel is dat exoten worden tegengehouden of bestreden. En wat gebeurt er als dat niet lukt?

Ton Rotteveel antwoordt dat alleen bestreden wordt wanneer er ernstige economische of ecologische effecten zijn of te verwachten zijn.

Henk Hoogenboom vraagt zich af of kraaien (welk soort?) uitgeroeid moeten worden. In Hoek van Holland zijn er weinig, In Alexandrië is het een groot probleem. De vraag is wanneer een invasieve soort schadelijk wordt.

Janne Kuil van de Dierenbescherming zegt dat haar organisatie vooral naar dieren kijkt als huisdier en komt op voor de belangen van het individuele dier. Soortenbescherming is minder in de picture. Ze gruwet wat er gedacht wordt door mensen bij overlast van meeuwen.

Leo Wijlaars vindt dat eerst bepaald moet worden of de bestrijding noodzakelijk is. Dit moet niet gebeuren op basis van aannames. Bij eventueel noodzakelijke bestrijding speelt weer ethiek een rol. De bestrijders vinden dat ook. Omwille van de veiligheid muskusratten bestrijden is maatschappelijk geaccepteerd.

Joanna Swabe van Bont voor Dieren heeft sociologisch onderzoek gedaan naar het doden van dieren (gehouden dieren). Doorgaans wordt een 'Nee, tenzij beleid' gevoerd, een 'Ja, mits beleid' bij het doden van dieren is zeldzaam. Bij de Muskusrattenbestrijding is de toetsing onvoldoende. Zonder voldoende kennis worden grote hoeveelheden dieren afgemaakt. Er zou meer onderzoek moeten zijn Naar de populatiedynamiek en wanneer je de dieren mag doden, rekening houdend met de intrinsieke waarde van het dier.

Henk Hoogenboom geeft les aan muskusrattenvangers. De afweging ja, mits wordt voortdurend gemaakt. Het beeld van de rattenvanger is te negatief, dat moet veranderen. Ook bestrijders moeten meewerken aan verandering van het beeld dat mensen van ze hebben. Tevens geeft hij aan dat bepaalde alternatieven schadelijk kunnen zijn voor de woelmuis.

Joanna Swabe vraagt aandacht voor bijvangst, noemt getallen en aantallen soorten, per provincie bekend.

Jan Gronouwe zegt dat de bestrijding de meest selectieve middelen gebruikt, daardoor probeert men de bijvangst minimaal te houden. Maar dat moet worden afgewogen met de effectiviteit van de methode. Er moeten immers wel voldoende muskusratten worden gevangen.

Henk Hoogenboom meent dat het niet alleen om middelen gaat. De waterschappen weten niets van zoogdieren. Hoe zorgvuldig je de val ook zet, wanneer het gemaal aan gaat en het peil daalt, dan vergroot je de kans op bijvangst. Door het afstemmen van het peilbeheer met de muskusrattenbestrijders valt winst te behalen. Dit is nooit onderzocht!